

Nr 68.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till statens transportkommission; given Stockholms slott den 16 februari 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustaf Andersson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 februari 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson:

Jag anhåller att få upptaga fråga om anvisande av medel till bestridande av kostnaderna för statens transportkommissions verksamhet. Till en början torde jag få erinra om följande.

Den 22 september 1939 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla högst sju ledamöter i statens transportkommission med uppgift att utarbeta förslag till organisation av landets transportväsen enligt de riktlinjer, som angäves i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden samma dag, samt att till Kungl. Maj:t inkomma med sådant förslag liksom ock förslag till instruktion för kommissionen.

Direktiven för kommissionen framgå av dåvarande departementschefens anförande till förenämnda statsrådsprotokoll. Departementschefen uttalade bland annat:

Det pågående kriget mellan vissa europeiska makter har framkallat sådan ovisshet rörande bränsleimporten, att vissa begränsade åtgärder inom landets kommunikationsväsende blivit nödvändiga. Den sålunda inträdda situationen synes utgöra skäl att för genomförandet av en rationell transporthushållning söka åvägabringa en närmare samverkan mellan olika grenar av transportväsendet. En sådan samverkan torde icke kunna åstadkommas utan medverkan av ett särskilt organ, som äger överblick över transportväsendet i dess helhet. Detta organ, som lämpligen synes böra benämnas statens transportkommission, torde till en början böra upptaga till prövning frågan om den samordning av vårt inrikes transportväsen till lands och vatten, som under olika förutsättningar kan behöva genomföras för tillgodoseende av de krav på sträng transporthushållning, vartill vårt land kan bliva nödsakat. Det torde böra undersökas, huruvida och i vilka former en sådan samordning lämpligen bör organiseras och fungera vid olika stadier i krissituationen. Kommissionen torde sålunda böra upprätta förslag till transportväsendets organisation och arbetsformer för olika situationer, från en samverkan mellan enskilda företag under ett statligt centralorgans medverkan och fram till en fullständig samordning av de skilda transportmedlen under en enhetlig ledning. Det centrala organets form och ställning torde få betingas av de arbetsuppgifter, det i olika lägen skulle erhålla. I sin enklaste form torde ett dylikt organ kunna inordnas i kommunikationsdepartementet. Då så anses påkallat, skulle det kunna utvecklas till en självständigt arbetande kommission med eget kansli och fungera som högsta transportledning.

Beträffande kostnaderna för kommissionens arbete beslöt Kungl. Maj:t i samband med förenämnda bemyndigande den 22 september 1939, att desamma tills vidare och intill dess annorlunda beslutits skulle bestridas från sjätte huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

Sedan de av chefen för kommunikationsdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade ledamöterna inkommit med förslag till instruktion för statens transportkommission, har Kungl. Maj:t — jämte det Kungl. Maj:t utfärdat dylik instruktion (Sv. förf.-saml. nr 964) — den 30 december 1939 förordnat, att för handhavande av ledningen av den reglering av landets inrikes transportväsen till lands och vatten, som under utomordentliga, av krig eller krigsfara föranledda förhållanden kunde vara erforderlig, skulle finnas en kommission, benämnd statens transportkommission.

Genom samma beslut har Kungl. Maj:t vidare förordnat till ledamöter i kommissionen från och med den 1 januari 1940 disponenten i aktiebolaget Ätvidabergs industrier Johan Elof Eriesson, tillika ordförande, verkställande direktören i aktiebolaget Defibrator Gunnar Fredrik Magnuson, tillika vice ordförande, distriktschefen vid statens järnvägar Axel Edvard Paulson, verkställande direktören i Stockholms rederiaktiebolag Svea Petrus Emanuel Högberg, kaptenen vid generalstabskåren Knut Georg Hilding Kring och ombudsmannen i svenska lasttrafikbilägareförbundet Ceve Byström, varjämte revisionssekreteraren Christer Fredrik Gemzell förordnats att såsom kansli-chef förestå kommissionens kansli.

Jämte det Kungl. Maj:t vidare fastställt grunder för ersättning m. m. till kommissionens ledamöter och personal har Kungl. Maj:t med ändring av tidigare i ämnet meddelat beslut förklarat, att kostnaderna för kommissionens verksamhet från och med den 1 januari 1940 tills vidare skola under särskild rubrik bestridas från det å förskottsstat för försvarsväsendet m. m. under sjunde huvudtiteln uppförda förskottsanslaget till förstärkning av den civila administrationen m. m., samt förordnat, att de utgifter för statens transportkommission, som jämlikt av Kungl. Maj:t tidigare meddelade beslut utgått av det under sjätte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, skola ersättas detta anslag från förskottsanslaget.

Genom beslut den 19 januari 1940 har Kungl. Maj:t därefter förordnat, att inom transportkommissionen tills vidare skola finnas två byråer, nämligen en byrå för handläggning av ärenden, som avse järnvägstrafiken, och en byrå för handhavande av ärenden rörande hamn- och sjöfartsfrågor.

Med anledning av en av statens transportkommission i skrivelse den 23 januari 1940 gjord framställning angående anvisande av medel för bestridande av kostnaderna för kommissionens verksamhet under tiden den 1 januari—den 30 juni 1940 har Kungl. Maj:t genom beslut den 26 januari 1940 anvisat till kommissionen, mot redovisningsskyldighet, dels ett belopp av sextiotusen kronor, att i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade ersättningsbestämmelser användas till bestridande av arvoden och ersättningar m. m. till kommissionens ledamöter och personal samt av kommissionen anlitate experter, dels ock ett belopp av sextontusen kronor, att användas till bestridande av kommissionens omkostnader.

Förenämnda två belopp å tillhopa 76,000 kronor hava beräknats på följande sätt:

	Kronor
<i>Avlöningar m. m.:</i>	
a. avlöningar och arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	44,000
b. avlöningar till övrig personal	9,000
c. tillfälliga avlöningskostnader	2,000
d. ersättningar till experter	5,000
	60,000
<i>Omkostnader:</i>	
a. reseersättningar	2,000
b. löpande expenser	6,800
c. möbler och inventarier	5,000
d. oförutsedda utgifter	2,200
	16,000
	Summa kronor 76,000

I skrivelse den 7 februari 1940 har *statens transportkommission* hemställt om anvisande av 160,000 kronor för bestridande av kommissionens utgifter under nästa budgetår. Kommissionen har till en början framhållit svårigheten av att i förväg beräkna omfattningen av kommissionens utgifter, vilka måste anpassas efter de från tid till annan snabbt skiftande förhållandena inom

transportväsendet. Såsom kommissionen anfört i sin skrivelse den 23 januari 1940 angående medelsbehovet för tiden den 1 januari—30 juni 1940 torde, fortsätter kommissionen, de i proposition (nr 17) till årets riksdag föreslagna lagstiftningsåtgärderna, innefattande befogenhet för Kungl. Maj:t att genomföra erforderliga regleringar av den inrikes fraktfarten, komma att vid tillämpningen medföra en högst betydande ansvällning av kommissionens arbete med ty åtföljande behov av ökade arbetskrafter. Vid beräkandet av medelsbehovet hade kommissionen ansett sig böra taga viss hänsyn till denna utvidgning av verksamheten.

Beträffande medelsbehovet till avlöningar har kommissionen verkställt följande uppskattningar, därvid kommissionen antagit att sammanträden med kommissionen komma att hållas i medeltal en gång i veckan:

	Kronor
a) avlöningar och arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	91,900
b) avlöningar till övrig personal	21,600
c) tillfälliga avlöningskostnader	4,000
	Summa kronor 117,500

I anslutning härtill anför kommissionen:

I posten a) »avlöningar och arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t», innefattas arvoden till kommissionens ordförande och ledamöter med 39,900 kronor och till kanslichefen och de olika byråcheferna med 52,000 kronor.

I sistnämnda post ingår — förutom arvoden till kanslichefen och de två byråchefer, som redan förordnats — arvode till ytterligare en byråchef. Såsom kommissionen anfört i sin förutnämnda skrivelse, har kommissionen ifrågasatt lämpligheten av att inrätta en särskild byrå för motorfordonstrafiken. Utan att i detta sammanhang taga slutlig ställning till denna fråga föreslår kommissionen, att arvode åt chefen för denna byrå upptages.

Vid beräkningen av posten b) »avlöningar till övrig personal» anser sig kommissionen böra räkna med — utöver en assistent och ett skrivbiträde, som redan äro i tjänstgöring — ytterligare två assistenter och två skrivbiträden.

Särskilda belopp till semesterersättningar och vikarier hava icke beräknats.

Omkostnadsberäkningarna för kommissionen hava sammanfattats på följande sätt:

	Kronor
a) reseersättningar	5,000
b) expenser	17,000
	Summa kronor 22,000

Posten expenser beräknar kommissionen på följande sätt:

	Kronor
lokalhyra	4,800
bränsle och lyse	1,600
städning	1,600
telefon	4,000
blankettryck och skrivmateriel	5,000
	Summa kronor 17,000

Under hänvisning till 12 och 13 §§ i den för kommissionen fastställda instruktionen hemställer kommissionen, att medel måtte anvisas till ersättning

åt olika experter. Ett belopp av 10,000 kronor anser kommissionen härutinnan vara erforderligt. Utöver förut angivna belopp beräknas vidare 2,000 kronor för inköp av möbler och andra inventarier samt — med hänsyn till ovissheten i anslagsberäkningen — 8,500 kronor för oförutsedda utgifter. Inräknas dessa utgifter å tillhoppa 20,500 kronor i omkostnadsposten, uppgår denna till sammanlagt 42,500 kronor.

Den nuvarande situationen giver icke någon hållbar grund för bedömandet av omfattningen av transportkommissionens framtida verksamhet. Såsom kommissionen framhållit måste dess uppgifter anpassas efter de från tid till annan snabbt skiftande förhållandena inom transportväsendet. Alla beräkningar om medelsbehovet för kommissionen under nästa budgetår måste därför bliva i hög grad osäkra. Kommissionen har emellertid räknat med en betydande ansvällning av sitt arbete bland annat med hänsyn till den reglering av den inrikes fraktfarten, som kan förväntas komma till stånd i anledning av de i Kungl. Maj:ts proposition nr 17 till årets riksdag framlagda förslag, vilken proposition numera bifallits av riksdagen. Den av kommissionen gjorda uppskattningen av personalbehovet och storleken av kommissionens omkostnader synes mig i nuvarande läge böra läggas till grund för beräkning av medelsbehovet. På grund av de osäkerhetsmoment, som vidlåda beräkningarna, bör emellertid medelsanvisningen till kommissionen ske genom förslagsanslag. Medlen böra lämpligen anvisas under två anslag, nämligen ett för avlöningar och ett för omkostnader, samt å riksstaten för nästa budgetår uppföras å sjätte huvudtiteln under rubrik E. »Diverse».

*Departements-
chefen.*

Kommissionen har beräknat kostnaderna för avlöningar och arvoden till kommissionens ledamöter och personal till sammanlagt 117,500 kronor. Här emot har jag icke något att erinra. Då det för experter uppskattade beloppet av 10,000 kronor lämpligen bör inräknas i avlöningsanslaget, torde detta emellertid böra ökas med motsvarande belopp och efter avrundning nedåt anvisas med 125,000 kronor. Omkostnaderna, med avdrag av nämnda 10,000 kronor, skulle enligt kommissionen uppgå till 32,500 kronor. Då jämväl i fråga om dessa kostnader en avrundning nedåt torde kunna ske, föreslår jag, att omkostnadsanslaget anvisas med 30,000 kronor.

Såsom förut erinrats hava till bestridande av kommissionens utgifter under tiden den 1 januari—den 30 juni 1940 anvisats 76,000 kronor, vilket belopp skulle bestridas från det å förskottsstat för försvarsväsendet m. m. under sjunde huvudtiteln uppförda förskottsanslaget till förstärkning av den civila administrationen m. m. Vidare skulle kommissionens utgifter under tiden före den 1 januari 1940, vilka uppgå till sammanlagt 8,084 kronor 66 öre, omföras från sjätte huvudtitelns anslag för kommittéer och utredningar genom sakkunniga till förenämnda förskottsanslag. För täckning av ifrågavarande två utgiftsbelopp böra erforderliga medel i förevarande sammanhang äskas å tilläggsstat för löpande budgetår. Med hänsyn till de snabba förändringar å transportmarknaden, som under nuvarande labila läge kunna inträffa och som kunna motivera en intensifiering av kommissionens verksamhet, torde för

mötande av därmed förenade ökade utgifter anslaget å tilläggsstaten emellertid böra äskas med avrundat 100,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att å sjätte huvudtiteln, under rubrik Diverse, anvisa följande anslag, nämligen

till *Statens transportkommission: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 ett *förslagsanslag* av kronor 125,000;

till *Statens transportkommission: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 ett *förslagsanslag* av kronor 30,000; samt

till *Statens transportkommission* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 ett *reservationsanslag* av kronor 100,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.